

Arthur Rimbaud:

A kenyér-lesők

A téli hóba, téli ködbe,
A széles pincelyukra dőlve
Áll öt gyerek.

Feszült inakkal lesve, térden
Bámulják, hogy süti a pék benn
A kenyeret...

Erős, fehér, nagyizmú karja
A szőke tésztát megcsavarja

S bedugja jól.

Hallják pattogni a kenyérkét,
Aztán a mosolygós, kövér pék
Egy dalt dalol.

Mind kuksol ottan, egy se moccan
És a pirosuló lyukra hosszan
Néznek kívül.

S ha holmi gazdag dáridóra
A szőke, illatos cipócska
Végre kisül;

S a füstlepett gerenda alján
Dalolni kezd a drága, halvány
Kenyer-darab;

És száll a tűz-ajtón az élet,
Bús, árva lelkük is feléled
A rongy alatt.

Ruhájukat a dér befűjta,
De ég szemük és élnek újra,
S csak néznek ők.

Rózsás orruk a rácsra nyomják
S dalolnak, látva ezt a pompát,
Bús fény-lesők.

Imát dalolnak epedezve
S úgy lehajolnak a kemence
Szent fényinél,

Hogy szétreped rajtuk a nadrág
S elkapja lengő ingők alját
A téli szél...

Kosztolányi Dezső fordítása

*

EGYENEK A TARNABODI GYEREKEK!

Akkor határoztam el, hogy gyűjtést szervezek a tarnabodi (Heves megye) gyerekeknek, amikor megpróbáltam visszapörgetni Bori lányom életének 5 és fél évét - egy olyan pillanatot kerestem az emlékezetemben, amikor ő valóban, istenigazából éhes lehetett. Nem tudtam felidézni ilyet.

A múlt héten Tarnabodon jártam riporton és megtudtam, hogy ott az óvodások és kisiskolások nagy része éhezik. A napköziben kapnak uzsonnát, délután négy óra tájban, legközelebb pedig többnyire másnap délelőtt esznek, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által támogatott általános iskolában vagy oviban. A riport alatt egy kislányhoz mentőt kellett hívni, mert szó szerint kiesett a padból a gyengeségtől. Sokan közülük a meleg és világos tantermekből a hideg és vaksötét otthonaikba térnek haza, mert az áramot már egy csomó helyen kikapcsolták, fűtőanyagra, vacsorára, meleg ruhára már nem telik. Tízéves-forma kisgyerekek egy szál melegítő fölsőben töltik a szünetet az udvaron, mínusz öt fokban, mert nincs kabátjuk.

A falu egyetlen élelmiszerboltjában nem lehet húst kapni (minek, úgyse tudja megvenni senki), a gyerekek legkedvesebb étele a főtt spagetti. Előfordul, hogy az elsősök az iskolatejet hazacsempészik újszülött testvéreiknek, és az is, hogy ha valamelyik családjára segélycsomagot kap, az alapélelmiszereket sem tudja megfőzni a négy gyerekének hétvégére, mert zsiradékot nem tartalmaz a pakk. Ilyenkor telefonálnak a családok a máltaiak valamelyik helyben dolgozó munkatársának, többnyire az iskola igazgatónőjének, aki ember feletti munkával igyekszik megmenteni a gyerekeket az elviselhetetlen lelki traumáktól (szülőjük börtönben, pszichiátriai kezelés alatt vagy az alkoholizmus szorításában) meg a megfázástól és az alultápláltság okozta betegségektől. (Annál is inkább, mert orvos gyakorlatilag nincs a faluban. Elvileg hetente kétszer rendel ott egy doktor, de gyakran nem érkezik meg.) És ha az igazgatónő egy-két kiló zsírt szerez is valahonnan, a gondok ettől nem oldódnak meg: a faluban mindössze egy 30 embert foglalkoztató üzem működik (szintén máltai), a szülők nagy része munkanélküli, a településen egyelőre a polgármesteren kívül egy embernek van érettségije. Sokszor a szegénység és a tanulatlanság együtt okozzák a bajokat.

Tisztában vagyok vele, hogy több tucat ilyen - és még rosszabb helyzetben lévő - magyar falu létezik, és mindegyik segítségre szorul. Én most azt határoztam el, hogy barátaimmal, ismerőseimmel és remélhetőleg az ő ismerőseikkel összefogva a Tarnabodon koplaló gyerekeknek segítsek. Karácsony előtt egy furgonnal visszamegyek Tarnabodra, és leviszek minden olyan használt ruhát, játékot, könyvet,

és MINÉL TÖBB ÉLELMISZERT, ami ezeknek a gyerekeknek a nyomorban is karácsonyivá teheti a karácsonyt. Mindenkit kérek, aki egyetért ezzel, hogy segítsen nekem ebben. Akinek nem fér bele az életébe a vásárlás, nincs kinőtt gyerekruhája, játéka, az 1000 vagy 500 forinttal is segíthet, az odafelé vezető úton almát, mandarint, kenyeret, cukrot és más ennivalót veszünk majd belőle. Mindenkinek előre köszönöm!

Kedves Barátaim, december 16-án lezárjuk az éhes és fázó tarnabodi gyerekeknek szervezett gyűjtést, és elindulunk egy (remélhetőleg ennivalóval, ruhával és játékkal teli) furgonnal Heves megyébe.

Ahová postázni lehet:

Népszabadság, 1034 Budapest, Bécsi út 122-124. (Csókási Ildikó nevére)

Ahová tudok, el is megyek ruhákért, játékokért, könyvért, tartós élelmiszerért.

Aki utalni szeretne (a "Tarnabod" szóval a közlemény rovatban), az tegye meg, hogy felhív:
06-20-414-2112

Köszönettel: Valaczkay Gabi

*

Móra Ferenc: Három Matyi

Szomorú kis iskola volt az a mienk, ahol én a betűvetést tanultam. Se ajtaja, se ablaka, ahogy a mese mondja. Azaz, hogy volt biz azon ablak, de csak akkora, hogy nem fért be rajta annak a bolondos napraforgónak a virágtányérja, amelyik előtte ágaskodott. Annál nagyobb volt az ajtó; máig is csudálom, hogy ki nem sétált rajta az egész iskolaszoba. S ezen az öreg ajtón akkora repedések voltak, hogy a tanító úrék macskája mindig azon ugrált be, ha a Bodri kutya meg akarta szabni a bundáját.

Ti persze azt gondoljátok, hogy én most csak mókázok mesemondó jó kedvemben. Az ám, azóta nagyon sok esztendő megette egymást: de a tenyerem tán még ma is csupa seb a padfaragástól.

Nekünk magunknak kellett összeiszkábálni azt a padot, amelyiken ültünk. Összeállt két-két jó pajtás, s addig fűrt-faragott, míg meg nem volt a pad. Egyik végén ült az egyik gyerek, másikon a másik. Biz azon nem esett olyan kényelmes ülés, mint a mostanin, hanem azért mégis

pingáltunk mink akkora "f" betűket, hogy alig férték a palatáblára. Csak éppen a nyakravalójuk adott sok dolgot, azt sehogy se tudtuk jó helyre kötni. Bele is merültünk a nagy munkába úgy, hogy meg se hallottuk a kopogtatást a csupa hasadék ajtón. Csak akkor ütöttük fel a fejünket, mikor már a tanító úr előtt állt a jövevény. Mezítlábas, vékonydongájú, sápadt fiúcska. Csuda, hogy el nem vitte a szél, míg idáig ért.

- Mi kéne, ha vóna, öcsikém? - kérdezte a tanító úr.
- Iskolába szeretnék járni - suttogta félénken a gyerek.
- Miféle legényke vagy te? Mi szél hozott ebbe a mi falunkba?
- Se apám, se anyám. Egy falubeli rokonom hozott ide magához.
- Kicsoda az a rokon?
- Öreg Banos pék.

Öreg Banos pék volt a legágrólszakadtabb ember a falunkban, belőle űzött tréfát minden pajkos siheder.

- Hát neked mi a neved?
- Három Matyi.

Mesében se lehet ilyen furcsa nevet hallani. Tanító urunk is elmosolyogta magát, s föltette a nagy kerek pápaszemét, úgy vette szemügyre szegény Három Matyit.

- Egy Matyinak is kicsi vagy, fiam, hát még háromnak! Hol adjak én most egyszerre három embernek helyet az iskolában?

Egyszerre összebújtunk valamennyien és csendesen morogtunk:

- Ide nem ül! Ide nem fér! Csináljon magának padot!

Három Matyi zavarodottan sütötte le a szemét, s forgatta a kezében konya kalapját.

- Tudod mit, fiam - mondta a tanító úr. - Telepedjél meg a kuckóban. Ott lesz csak a jó világ a télen.

Nagy boglyakemencéje volt az iskolánknak, annak a zuga lett a Három Matyi tanyája. Sohse volt még kuckónak odavalóbb lakója. Világéletemben nem láttam gyámoltalanabb teremtest a mi Matyinknál.

Jókedvünket rajta tölthettük: soha annak szavát nem vehettük.

Annál többet vette a tanító úr. Karácsonyra Három Matyi volt a legjobb deák. Ha valami kérdést egyikünk se tudott: mondjad csak, Három Matyi! Ha mindnyájunknak megbicsaklott az esze a számtani példában: ugorj csak, Három Matyi! Ha írt, csupa gyöngyszem; ha leckét mondott: mint a vízfolyás.

Hanem egyszer annál csendesebb lett Három Matyi, még ha a tanító úr kérdezte is. Leckéjét ha fölmondta, csak makogott, hogy kín volt hallgatni. Mocskos, rendetlen az írása, hogy rossz volt nézni. Elhányta a betűket, hogy csak úgy kiabált egyik a másikért. Ha a tanító úr szólította, nem ugrott, mint a labda, hanem vánszorgott, mint egy törött szárnyú veréb.

- Mi bajod neked, Matyi fiam? - tudakolta tőle sokszor a tanító úr, megsimogatva beesett, sápadt orcáját.

- Nincs nekem semmi se - motyogta Matyi bágyadtán, s olyan fáradtan dőlt vissza a kuckóba, hogy szinte megsajnáltuk.

Nem haragudtunk már rá, hiszen nem volt már jobb deák ő se, mint mink. Nem dicsérte már a tanító úr se.

Szegény Matyi egyre fogyott, mint a megszegett kenyér. Egyszer megesett vele, hogy elaludt az iskolában, kezéből kiesett a könyv, s nem ébredt fel e zajra. Nekitámasztotta a fejét a kemencének, s úgy elszundikált, hogy csak arra ébredt fel, mikor a tanító úr megrázta a vállát:

- Kedves fiam, szedd össze a holmidat, és menj haza. Aki elalszik a könyve mellett, annak nincs semmi keresete az iskolában.

A fiú kivörösödött szemét a tanító úrra vetette, de nem szólt semmit. Összeszedte az egyet-mását, s könnybelábadt szemmel kiment az iskolából.

Tanító urunk szomorúan nézett utána, aztán kedvetlenül járt le s fel az iskolában, kisvártatva pedig fölvette a kalapját:

- Gyerekek, legyetek csendben. Elmegyek Három Matyiékhoz.

Nem is volt nekünk kedvünk semmi dévajsághoz. Azon tanakodtunk, mi lesz most Három Matyival, mikor egyszerre csak visszajött a tanító úr, karján hozta Matyit, mint egy beteg galambot.

- Fiúk, álljatok fel! Tiszteljétek meg vele ezt a kis pajtástokat aki különb hős, mint Kinizsi Pál volt. Kinizsi Pál erős férfi volt, a hadakozás neki játék. Három Matyi gyöngé, mint a harmat, s ez a gyöngé gyerek négy hét óta alig fogta le a szemét éjfélről reggelig. Négy hét óta beteg az öreg Banos pék, s azóta Három Matyi süti helyette a kenyeret. Fiaim, becsüljétek meg ezt a kis hőst! Melyiketek ad neki helyet maga mellett?

Talpra ugrott az egész osztály:

- Én is, én is!

Egész életemben büszke leszek rá, hogy Három Matyi mellettem választott helyet magának.